

Motion till riksdagen 2008/09:Fö242

av **Eva Selin Lindgren och Åke Sandström (c)**

Hemvärnet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka den civil-militära samordningsstrukturen i Sveriges regioner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla och modernisera Hemvärnet i hela landet genom utbildningssatsningar och adekvat lönesättning för hemvärnspersonal.

Motivering

Sveriges sårbarhet har ökat, inte minst genom den snabba tekniska utvecklingen. Under senare tid har riksdagen diskuterat några av de kriser som kan uppkomma, t ex stora skogsbränder, ras, skred, översvämningar och brott på vattenkraftsdammarna som följd av klimatändringarna, terroristhot och spridning av massförstörelsevapen, brister i kärnkraftsanläggningar med åtföljande risk för haveri eller stora utsläpp av radioaktivitet och sabotage eller omfattande fel på elförsörjningen eller IT-systemen. Vårt samhälle blir också allt svårare att överblicka och mer beroende av fungerande infrastruktur och informationssystem.

Exakt hur vi skall skydda oss och försvara oss mot mänskligt felhandlande och angrepp råder det säkert delade meningar om. Skall det ske genom civilmotstånd av den typ som t ex vietnameserna använde under Vietnamkriget eller måste man ta till våld mot en våldsamt angripare? Kanske är en blandning mellan civilmotstånd och hot om våld det mest effektiva.

Såväl inom EU som i Sverige diskuterar man försvarets nya roll. I framtiden förväntas det bidra till att identifiera och möta inte bara militära hot utan även andra hot och kriser. Den kompetens som fordras för detta är inte enbart den traditionellt militära utan också en social och humanistisk kompetens som

Fel! Okänt namn på

innebär att man tidigt identifierar och minskar de hot som kan drabba vårt samhälle. Att förebygga och förhindra våldsaktioner och olyckor är mångfalt effektivare än att bruka våld och dra ut i krig. Här kan fredsrörelsen och organisationer som värnar om behovet av att försvara vårt land mötas i en gemensam syn. En viktig aspekt på denna nya syn är att man också identifierat behovet av att rekrytera fler kvinnor till försvarssektorn liksom av civil-militär samverkan.

Både den tidigare och den nuvarande försvarsministern har i olika sammanhang påtalat behovet av civil-militär samverkan. Så t ex sade den tidigare försvarsministern Mikael Odenberg i Sälen 2007: "Dagens konflikthanteringsinsatser kräver ökad civil-militär samverkan. Det går inte att skapa fred med bara automatkarbiner." Den nuvarande ministern Sten Tolgfors framförde liknande åsikter i en debattartikel i DN i juni i år: "Civil-militär samverkan i krishantering syftar till att öka samordningen mellan olika aktörer såsom till exempel militär, polis, biståndsgivare, enskilda organisationer med flera, både på nationell och internationell nivå. Militära insatser kan inte på egen hand skapa förutsättningar för en hållbar utveckling i ett tidigare konfliktdrabbat område."

Frågan är nu vilka konkreta handlingsvägar som står till buds för att stärka samhällets skydd och säkerhet. Riksdagen har beslutat att inrätta en ny myndighet, MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fr o m 1 januari 2009 som ersätter de tre myndigheterna Krisberedskapsmyndigheten, Räddningsverket och Styrelsen för psykologiskt försvar, och som kommer att få det övergripande ansvaret för att samordna arbetet med skydd och säkerhet. MSB skall ha lokal förankring i länsstyrelser och kommuner.

Att agera lokalt är den viktigaste förutsättningen för att identifiera och bemöta risker. På den konkreta lokala utförandenivån är medborgarnas och frivilligorganisationernas deltagande av stor betydelse för att kunna handla snabbt och effektivt vid kriser och olyckor.

De nationella skyddsstyrkorna, Hemvärnet, är en viktig del av detta konkreta säkerhetsarbete. Hemvärnet är en gräsrotsrörelse som kan ingripa snabbt och effektivt genom att det har lokalkännedom, engagemang och att det sammantaget har en mångskiftande kompetens inom olika civila yrken. Hemvärnet som hjälper polisen och räddningstjänsten i kritiska situationer har utfört berömvärdt arbete, bl a vid bekämpning av omfattande skogsbränder, i sökandet efter vilsegångna människor och i bevakning av t ex dricksvattenmagasin, energianläggningar, elsystem och farleder.

Behovet av ett hemvärn över hela landet har inte bara ökat i takt med de nya hotbilder som finns utan även genom det övriga försvarets omställning från invasionsförsvar till insatsförsvar med färre soldater. Dessa skall också utföra fler internationella insatser än tidigare.

Det är därför angeläget att den civil-militära regionala och lokala samordningsstrukturen fungerar väl och att man bygger vidare på de civila och militära nätverk som etablerats och som finns i olika delar av vårt land. Detta gäller både den regionala organisatoriska nivån och den utförande nivån som innefattar medverkan av polis och räddningstjänst men också Hemvärnet.

Fel! Okänt namn på

I Försvarsberedningens rapport Säkerhet i samverkan (Ds 2007:46) anfördes bl a följande i motiveringen till behovet av den nya krisberedskapsmyndigheten, MSB:

Vid en större kris kan akut resursbrist uppstå. Den största utmaningen för krisberedskap och krishantering är dock oftare att inom kort tid samordna befintliga resurser. Det ställer stora krav på en snabb och korrekt analys, vilket är svårt i de kaotiska förhållanden som ofta råder vid en stor kris då många saker behöver kunna ske inom minuter snarare än timmar.

Försvarsberedningens resonemang om hur krishantering på nationell nivå i ett akut läge bör ske måste också föras ner till den lokala och regionala nivån. För att nå detta krävs en översyn av den civil-militära samordningsstrukturen i regionerna men också en utveckling av och satsning på de personer som skall kunna mobiliseras vid genomförandet av räddningsinsatser, d v s personal vid polisen, räddningstjänsten och Hemvärnet. Det senare innebär en bred och diversifierad utbildningsinsats inom alla områden av betydelse för säkerhetsarbetet: humanistiska, sociala och tekniska men också ett tillvaratagande av den civila kompetens som enskilda personer inom Hemvärnet har. Frivilligarbetarna inom Hemvärnet måste dock ges en fullgod lönekompensation, när de avstår från sin lön under de dagar hemvärnsaktiviteterna sker. Det finns exempel på att dagens system har inneburit att den som har en högre avlönad befattning i sitt civila yrke kan förlora drygt tusen kronor per arbetsdag när hon deltar i Hemvärnets aktiviteter. Lönen borde rimligtvis vara densamma antingen vederbörande arbetar inom sitt vanliga arbete eller deltar i hemvärnsaktiviteter.

Stockholm den 2 oktober 2008

Eva Selin Lindgren (c)

Åke Sandström (c)